

Kovalovszki Júlia

MÉRI ISTVÁN AZ EMBER ÉS A TUDÓS

Méri István rövid életrajza. Szegényparaszti család gyermeke, 1932-fől restaurátor a Nemzeti Múzeumban, 1942-44-ben Kolozsvárott az Erdélyi Tudományos Intézet munkatársa. Az egyetemet Budapesten és Kolozsvárott végzi el, 1948-ban Szegeden doktorál. A háború után Budapesten dolgozik a Teleki Intézetben, majd a Nemzeti Múzeumban nyugdíjaztatásáig. 1948-49-ben a Túrkeve-mórici későközépkori falu területén végez ásatásokat, 1950-51-ben pedig először tár fel Magyarországon Árpád-kori falutelepülést, s ezzel alapozza meg a középkori faluásatás módszertanát a magyar régészetben. Később Orosháza-Kardoskúton tár fel Árpád-kori falut, de jelentősek középkori egyházi épületeken végzet feltárásai és várkutatásai is.

Kulcsszavak: *Méri István, középkori faluásatás.*

Méri Istvánra való emlékezés közben egyre csak egy történet jár az eszemben. A hatvanas évek elején az esztergomi ásatás leletanyagának rendezése során már hetek óta dolgoztunk a pincében. A leletek más anyagokkal összekeveredve és összetörve jutottak el hozzánk, már emiatt is nagyon lehangoltak voltunk. És akkor lejött hozzánk az egyik főigazgató, és elhangzott egy szó, amit nem felejték el, míg élek: Szégyen amit csinálsz, szégyen amit eddig csináltál. Megalázó volt. Lássuk tehát Méri István életútját, amiből kiderülhetne, vajon mit is kellett volna szégyellnie.

Szegényparaszt szülők hetedik gyermeke volt. Tízéves korában játék közben egy gránát a jobb kezén leszakította két ujját, ezért szüleinek véleménye szerint a paraszti munkára alkalmatlanná vált. Így indulhatott el egy másfajta, nem kevésbé küzdelmes pályán. A középiskolát – tanítványokat vállalva – Szolnokon a Felsőkereskedelmi iskolában kezdte meg, majd megszakítás után ugyanitt érettségizett. Közben, sokat nélkülözve, Budapesten az Iparművészeti Iskolában díszítő szobrászatot tanult. Márton Lajos ősrégész, abonyi földbirtokos, a Magyar

Nemzeti Múzeum igazgatója figyelemmel kísérte tehetséges földije sorsát, és az érettségi után 1932-ben alkalmazta. A múzeumban rövidesen elsajátította a restaurátor mesterséget, új módszereit – főleg a kerámiatárgyak kiegészítésében – ma is alkalmazzák. Az érdeklődő, kitűnően rajzoló fiatal munkatársat a múzeum régészei bevonták az ásatásokba is. Tompa Ferenc, az európai hírű ősrégész szinte teljesen rábízta a füzesabonyi ásatásának vezetését. E munka elsőrangú iskola volt a később annyira szükséges ásatási tapasztalatok megszerzéséhez. Bár érdeklődése ekkor már erőteljesen a régészet felé irányult – Fettich Nándor ösztönzésére – egy neves budapesti mesternél megtanulta a hegedűkészítést. Egyetlen munkája egy mesterhegedű volt. Közben vendégként Tompa Ferenc ősrégészeti előadásait hallgatta az egyetemen. Megjelentek első tudományos dolgozatai, melyeknek témáját az ősrégészet köréből, illetve restauratori megfigyeléseiből választotta. Megnősült. (MÉRI 1939; 1942.) 1937-ben díjnok, 1939-ben múzeumi segédtiszt lett. 1942. január 31-től 1944. október 12-ig Kolozsvárott a Teleki Pál Tudományos Intézethez tartozó

Erdélyi Tudományos Intézet tisztviselőjeként dolgozott. Az itt töltött évek alatt – elsősorban az Intézet meghatározó szellemének, valamint a kolozsvári egyetemen tanító László Gyula barátságának hatására – figyelme mindinkább a magyar nép múltja felé fordult. Egyre tisztábban fogalmazódott meg előtte a feladat: a középkori magyar köznép csaknem ismeretlen anyagi és szellemi műveltségének mind mélyebb és hitelesebb megismerése. Az Intézet néprajzos, történész, nyelvész stb. szakemberekből álló munkaközösségének tagjaként 1942-ben részt vett a Kolozsvár közelében levő Borsa-völgy átfogó falukutatásában, ennek régészeti munkálatait irányította. Mintaszerűen dokumentált terepbejárása után a kidei Árpád-kori temetőben végzett ásatást. Az itt szerzett tapasztalatok alapján dolgozta ki a többrétegű középkori temetők ásatásának ma is érvényes módszerét (MÉRI 1944; KOVALOVSZKI 1986, 23-40; *ibid.* 1997). 1943-ban – László Gyula kezdeményezésére – Méri István vezetésével valósult meg a kolozsvári Fő téren a kis méretű, de a város településtörténete szempontjából igen nagy jelentőségű ásatás. A dokumentálásban és újszerű feldolgozásban (pl. természettudományos vizsgálatok alkalmazása) korát messze megelőzően példaszerű ásatás a város történetének hiteles keresztmetszetét adta: tisztán megmutatkozott, hogy az őskor évezredei után a római Napoca város, majd a magyarság emlékei következtek (MÉRI 1986; KOVALOVSZKI 1990).

1944 őszén a háborús események miatt újra Budapesten folytatta munkáját. Erdélyben szerény vagyonukat elvesztették, a főváros ostromát feleségével a Magyar Nemzeti Múzeum pincéjében vészelte át. Méri István tevékenyen részt vett a múzeum nagy értékű gyűjteményeinek mentésében. 1945 tavaszától a Teleki Pál Tudományos Intézet Táj- és Népkutató Osztályán (később Kelet-Európai, majd Néptudományi Intézet) intézeti tisztként, majd 1949-től intézeti tanárként dolgozott. A Kolozsvárott megkezdett egyetemi tanulmá-

nyait a budapesti egyetemen fejezte be és 1948-ban a szegedi egyetemen Roska Márton ősrégész professzornál bölcsészdoktori oklevelet szerzett.

A Néptudományi Intézetben szerkesztett. A Magyar Népkutatás Kézikönyve számára öszszefoglalást készített a honfoglalás- és a középkori régészeti kutatás előzményeiről és egyben megrajzolta a kutatás távlatait (MÉRI 1948; KOVALOVSZKI 1986, 41-60). Az évszázados múltú magyar régészettudományban a középkori falukutatásnak alig volt hagyománya. Meg kellett tehát teremteni egy sokrétűen hasznosítható települési adattárat és a rokontudományok egyre sürgetőbb követelésére mielőbb meg kellett kezdeni az elpusztult falvak rendszeres feltárását. Mindehhez ki kellett dolgozni a kutatás korszerű módszereit. Tudományosan előkészített faluásatás első ízben a Nagykunságban, Túrkeve határában valósult meg. A 17. században elpusztult Móric falú 1948–1949-ben folytatott feltárásának eredményei forrásértékűek a késő középkori falu településrendje, a lakóházak, a megfigyelések és a tárgyi emlékek tekintetében egyaránt. (MÉRI 1954.)

A Néptudományi Intézetet 1949-ben feloszlatták, Méri István visszaért a Magyar Nemzeti Múzeumba. 1950-ben az ELTE-n megalakult a Középkori Régészeti Tanszék. Az egyetemi oktatásban 1952-ig maga is részt vett, a gyakorlati képzést (helyszíni ásatási gyakorlatok, anyagismeret, kiállítási módszerek ismertetése, múzeumi gyakornokok vezetése stb.) pedig még évtizedekig folytatta. A fiatal szakemberek oktatását mindig elsőrendű feladatnak tekintette.

Nevéhez fűződik az első hiteles Árpád-kori falukutatás. 1950-ben a tiszalöki vízi erőmű építésének földmunkái során előkerültek egy 10–13. századi falu – Rázom - maradványai. A nagy iramban folyó munkálatokhoz a régészeti kutatásnak is igazodni kellett, az ásatás tudományos előkészítéséről szó sem lehetett. Az embertelen körülmények között két éven keresztül végzett leletmentő munka eredménye alapján a falu képe hitelesen bontakozott ki. A

lakóházak, a különböző rendeltetésű kemencék, a gazdasági épületek stb. mellett feltárára került a faluhoz tartozó két temető részlete is. A két ásatás – Móric és Rázom - eredményein alapul valamennyi, azóta végzett magyar középkori faluásatás. A munkákról 1952-ben számolt be az *Archaeologiai Értesítő*-ben (MÉRI 1952; *ibid.* 2000), az egyetemi tankönyvként szolgáló *Régészeti Kézikönyv*-ben pedig az ásatások nagyrészt ma is érvényes gyakorlati módszereit ismertette (BANNER–LÁSZLÓ–MÉRI–RADNÓTI 1954).

A Magyar Nemzeti Múzeumban két nagy történeti kiállítás rendezésében vett részt (1951, 1967), mindkét alkalommal főleg a 10–14. századi anyagot rendezte. 1951-ben a Magyar Nemzeti Múzeum történetében először jelent meg kiállításon a középkori magyar falu hiteles emlékanyaga.

1953-ban a Magyar Nemzeti Múzeumban megalakult a Középkori Osztály, vezetője László Gyula, helyettese pedig Méri István lett. 1957-től – László Gyula egyetemi tanárrá való kinevezésétől – 1963-ig osztályvezető volt, majd 1973-as nyugdíjazásáig független kutatóként dolgozott ugyanitt.

Az osztály feladata a honfoglalás kori kutatások mellett a falukutatások folytatása és a műemléki kutatásokba való bekapcsolódás volt. A két utóbbiból jelentős részt vállalt Méri István is. 1955-ben az ő részvételével kezdődött meg a Csongrád–Geda-halmi Árpád-kori faluásatás. 1955-ben és 1962–1963-ban a Visegrád-várkerti Árpád-kori váralja település feltárást vezette (KOVALOVSKI 1986b). 1955–1957 között akadémiai tervásatásként folyt a Kardoskút-hatablaki feltárás. Ennek feldolgozásában érvényesült legteljesebben az a komplex módszer, amely a jelenségeket a hazai történeti, néprajzi, nyelvészeti adatok, valamint a külföldi régészeti párhuzamok segítségével szólaltatta meg. Árpád-kori falvaink olyan jellegzetességeire is rámutatott, amelyek a magyarság honfoglalás előtti szállásterületeihez kapcsolhatók. A leletek és településjelenségek

valóságából kiindulva hangsúlyozottan állást foglalt a rokontudományok képviselői által egyre inkább elfogadott szemlélet mellett, miszerint a honfoglaló magyarság nem volt kizárólagosan nomád nép. (MÉRI 1964.)

Építészeti emlékeink kutatásai közül kiemelkedő jelentőségű az egykor nagy hírű, de szinte nyomtalanul eltűnt kanizsai végvár felkutatása és feltárása 1954 és 1958 között (MÉRI 1988. E munkájában a szerző kitért a zalavári ásatásokra is: 67-73. old.) Az esztergomi Várhegy település- és építéstörténetéhez értékes adatokat szolgáltatott nagyszabású ásatásai 1961-1962-ben. A magyar alapítású pálos rend anyakolostorához, a klastrompusztai gótikus kolostorhoz tartozó templom tárta fel 1959-ben és 1961-ben (MÉRI 1961; KOVALOVSKI 1992), 1959-ben pedig a Helemba-szigeti 13. századi érseki ház és gyümölcsös kert, valamint a templom és temető feltárást dolgozta meg (KOVALOVSKI 1989). Mindezek a történeti, építészeti, művelődéstörténeti kérdések egész sorára adtak választ. Legutolsó nagy munkája – melynek befejezését betegsége akadályozta meg –, egyik legkorábbi és legérdekesebb műemlékünk, a feldebrői 11. századi templom régészeti kutatása volt 1964-ben. Éppen csak megkezdett ásatása számos olyan kérdést oldott meg, amely évtizedek óta foglalkoztatta a szakembereket. E munka folytatását (1972-től) haláláig figyelemmel kísérte és tanácsaival segítette.

A szám szerint is sok és nagyszabású ásatása, a múzeumi munkák, az osztályvezetéssel járó feladatok és szinte az egész életét végigkísérő betegségei mellett nem maradt ideje nagy összefoglaló művek megírására. Megjelent tanulmányai mégis a tudomány szak fejlődésének fontos állomásai. Több munkájában felhívta a figyelmet olyan Árpád-kori településjelenségekre, amelyek egyrészt helyi örökségeknek (szabadban lévő kemencék) (MÉRI 1963), másrészt sajátosan magyar vonásnak látszanak (árkok) (MÉRI 1962), illetve az egykori szellemi életre (kiaggatott lókoponyák) utalnak (MÉRI

1964a). Kisebb témák mintaszerű kidolgozásával a magyar művelődéstörténet egy-egy ismeretlen részére világított rá. Az Árpád-kori pénzváltó mérlegről írott dolgozatában a korabeli kismesterségekre hívta fel a figyelmet (MÉRI 1954a.). A nadabi kályhacsempék beható vizsgálata nem csak a hozzá hasonló tárgyak pontos keltezését segítette elő, hanem a magyar ház fejlődéstörténetének megrajzolásához is jelentősen hozzájárult. (MÉRI 1957; ibid. 1960.) Az Árpád-kori ház sütőkemencéjének helyreállításához írta meg a Mezőgazdasági Múzeum számára a ház és kapcsolatai rekonstrukcióját (MÉRI 1970).

Teljes szellemi és fizikai odaadással, a magyar múlt iránti őszinte tárgy szeretettel, ám mindig a valóság talaján maradván végezte munkáját. Nagy műgonddal megvalósított ásatásai iskolát teremtettek a magyar középkori régészetben. Munkáinak tudományos feldolgozására, melyet még nagybetegen is tervezett, egyre hanyatló egészségi állapota és családi gondjai miatt már nem futotta erejéből. Akik csak felületesen ismerték, szigorúnak, ridegnek

látták, ám csak a munka terén és legfőképpen önmagával szemben volt kérlelhetetlen, sokszor gondterhelt arca igaz emberséget takart. Munkatársai, tanítványai számtalanszor tapasztalhatták alapvető megoldásokat is eredményező önzetlen segítségét, akár az ásatásokon, akár a feldolgozásban. A fiatal, induló szakembereket mindig különös gonddal, szeretettel segítette. A mára már elismert szakemberek egész sora tőle tanulta meg, hogy múltunk legegyszerűbb emlékei mögött is az egykor élő, munkálkodó embert lássa. A legnehezebb körülmények között is a munka jelentette minden örömét. Utolsó nyarat is ásatáson töltötte, életének legvégső percéig dolgozott.

Hatvannégy évesen halt meg, felesége még aznap követte a halálba. Semmiféle kitüntetésben nem részesült, külföldön soha, sehol nem járt. Az abonyi Tanács – a helyi múzeum vezetőségének kezdeményezésére – szülőházán 1981. október 4-én emléktáblát helyezett el.

Hol van ezen az életpályán ok a szegényezésre?

IRODALOM

- BANNER–LÁSZLÓ–MÉRI–RADNÓTI 1954 BANNER J.–LÁSZLÓ GY.–MÉRI I.–RADNÓTI A., (szerk.), *Régészeti Kézikönyv. I. Gyakorlati régészet.* (Egyetemi tankönyv.) Budapest 1954.
- KOVALOVSZKI 1986 KOVALOVSZKI J., (szerk.), *A magyar falu régésze, Méri István, 1911-1976.* Cegléd 1986. Ceglédi Füzetek, 23.
- KOVALOVSZKI 1986a KOVALOVSZKI J., *A kidei középkori temető. (Méri István ásatása.)* In: Kovalovszki J. (szerk.), *A magyar falu régésze, Méri István, 1911-1976.* Cegléd 1986. Ceglédi Füzetek, 23. 7-22.
- KOVALOVSZKI 1986b KOVALOVSZKI J., *A Visegrád-várkerti Árpád-kori falu feltárásáról.* In: Kovalovszki J. (szerk.), *A magyar falu régésze, Méri István, 1911-1976.* Cegléd 1986. Ceglédi Füzetek, 23. 61-63.
- KOVALOVSZKI 1989 KOVALOVSZKI J., *Középkori emlékek a Helemba-szigeten. Méri István ásatása, 1959. – Mittelalterliche Denkmäler auf der Helemba-Insel.* Dunai Régészeti Közlemények. Budapest 1989. 77-114.

- KOVALOVSZKI 1990 KOVALOVSZKI J., *Ásatás a kolozsvári Főtéren, 1943. (Méri István hagyatékából.)* Új Erdélyi Múzeum 1 (1990) 202-222.
- KOVALOVSZKI 1992 KOVALOVSZKI J., *A pálos remeték Szent Kereszt-kolostora. (Méri István ásatása Klastrompusztán.) – Das Kloster zum Heiligen Kreuz der Pauliner Einsiedler. (Ausgrabung von István Méri in Klastrompuszta.)* ComArchHung 1992, 173-207.
- KOVALOVSZKI 1997 KOVALOVSZKI J., *Régészeti kutatások a Borsa-patak völgyében (1942-1943).* Ház és Ember 11 (1997)
- MÉRI 1939 MÉRI I., *Az őskori agyagedények helyreállítása. (Anleitung zum Restaurieren des keramischen Materials.)* FolArch 1-2 (1939) 261-267.
- MÉRI 1942 MÉRI I., *A mészbetétagy elkészítésének módja a kisapostagi edényeken. (Die Anfertigung der Inkrustationsbetten an den Gefässen von Kisapostag.)* ArchHung XXVI. Budapest 1942. 45-53, 92-100.
- MÉRI 1944 MÉRI I., *Középkori temetőink feltárásmódjáról.* EMúz 49 (1944) 89-107; Erdélyi Tudományos Füzetek, 175. Kolozsvár 1944.
- MÉRI 1948 MÉRI I., *A magyar nép régészeti emlékeinek kutatása (X-XVI. század).* In: Györffy Gy. (szerk.), *A magyar népkutatás kézikönyve.* Budapest 1948.
- MÉRI 1952 MÉRI I., *Beszámoló a Tiszalök-rázompusztai és Túrkeve-mórici ásatások eredményeiről, I. – Отчет о раскопках в Туцалек-Разомныца.* ArchÉrt 79 (1952) 49-67, XV-XVIII. t.
- MÉRI 1954 MÉRI I., *Beszámoló a Tiszalök-rázompusztai és a Túrkeve-mórici ásatások eredményeiről, II. – Отчет о раскопках в Туцалек-Разомныца и Туркеве-Моруй, II.* ArchÉrt 81 (1954) 138-154. XXVII-XXXIX. t.
- MÉRI 1957 MÉRI I., *A nadabi kályhacsempék. – Die Ofenkacheln von Nadab.* ArchÉrt 81 (1957) 187-206, XLIV-XLVII. t.
- MÉRI 1960 I. MÉRI, *Figurenverzierte Ofenkacheln volkstümlichen Charakters aus den mittelalterlichen Ungarns.* Acta ArchHung 15 (1960) 331-360. Taf. CIX-CXII.
- MÉRI 1961 MÉRI I., *A klastrompusztai legendák nyomában. Megszólalnak az évszázados romok.* Dorog 1961.
- MÉRI 1962 MÉRI I., *Az árkok szerepe Árpád-kori falvainkban. – Angaben zur Siedlungsform der arpadenzeitlichen ungarischen Dörfer.* ArchÉrt 89 (1962) 211-219.
- MÉRI 1963 MÉRI I., *Árpád-kori szabadban lévő kemencék. – Freistehende Backöfen aus der Regierungszeit des Hauses Arpad (10. – 13. Jh.).* ArchÉrt 90 (1963) 273-281.
- MÉRI 1964 MÉRI I., *Árpád-kori népi építkezésünk feltárt emlékei Orosháza határában. – Отчет о раскопках у села Кардохуым. – Bericht über die Ausgrabungen in Kardoskút.* RégFüz Ser. II. No. 12. Budapest 1964.

- MÉRI 1964a MÉRI I., *Kiaggatott lókoponyák Árpád-kori falvainkban. – Ausgesteckte Pferdeschädel in arpadenzeitlichen ungarischen Dörfern.* ArchÉrt 91 (1964) 111-115.
- MÉRI 1970 MÉRI I., *Árpád-kori gabonaörlő és kenyérsütőő berendezések. – Einrichtungen zum Getreidemahlen und Brotbacken aus den X. – XIII. Jh. in Ungarn.* Magyar Mezőgazdasági Múzeum Közleményei 1969-1970. 69-87.
- MÉRI 1986 MÉRI I., *Ásatás a kolozsvári Fő-téren, 1943. – Fouilles sur la Grande place de Cluj-Napoca en 1943.* Közzéteszi: Kovalovszki J. Az MNM Adattárának Közleményei, 1. Budapest 1986.
- MÉRI 1988 MÉRI I., *A kanizsai várásatás. Vázlat a kanizsai vár és város történetének kutatásához. – Ausgrabungen auf dem befestigten Schloss Kanizsa.* Közzétette Kovalovszki J. Nagykanizsa 1988.
- MÉRI 2000 MÉRI I., *Egy Árpád-kori magyar falu leletmentő ásatása. Tiszalök-Rázom, 1950-53.- Die Fundrettungsausgrabung eines ungarischen Dorfes der Arpadenzeit. Tiszalök-Rázom, 1950-53.* Közzéteszi Kovalovszki J. Opuscula Hungarica, I. Budapest 2000.

ISTVÁN MÉRI, DER MENSCH UND DER WISSENSCHAFTLER

Zusammenfassung

István Méri (1911-1976) war eine hervorragende Persönlichkeit der ungarischen Archäologie, der Begründer der mittelalterlichen archäologischen Dorfforschung in Ungarn. Als Sohn einer armen Bauernfamilie konnte er die Mittelschule nur mit großen Schwierigkeiten absolvieren. Nach dem Abitur im Jahre 1932 kam er ins Ungarische Nationalmuseum, wo er den Beruf Restaurator erlernte, und wo er als begabter junger Zeichner von den Archäologen oft beschäftigt wurde, auch bei den Ausgrabungsarbeiten, bei denen er sich als guter Ausgräber und Beobachter erwies (Er arbeitete bei F. Tompa an dessen prähistorischen archäologischen Ausgrabungen in Füzesabony). An der Universität zu Budapest studierte er Archäologie. Vom Juni 1942 bis Oktober 1944 war er Mitarbeiter des Siebenbürgischen Wissenschaftlichen Instituts [Erdélyi Tudományos Intézet] in Kolozsvár [Klausenburg, heute

Cluj-Napoca, Rumänien]. Hier setzte er seine archäologischen Studien fort und führte besonders wichtige Ausgrabungen auf dem Hauptplatz von Klausenburg und in Kide im Borsavölgy durch. An dieser letzteren Fundstelle erarbeitete er die Methode für die Freilegung von Friedhöfen, die mittelalterliche Kirchen umgeben.

Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde er Mitarbeiter des Volkswissenschaftlichen Instituts in Budapest, wo er einen umfassenden Aufsatz über die archäologische Forschung des archäologischen Nachlasses des ungarischen Volkes im Mittelalter und über die wichtigsten Aufgaben dieser Forschung veröffentlichte. Er arbeitete die grundlegende Arbeitsmethode für die archäologische Freilegung mittelalterlicher Dörfer aus, und zwischen 1948-1949 legte er in Türkeve-Móric die Überreste des spätmittelalterlichen Dorfes, als Erstes in Ungarn frei.

1949 arbeitete er wieder im Ungarischen Nationalmuseum. In den Jahren zwischen 1950 und 1953 legte er in Tiszalök-Rázompusztá im Rahmen einer großangelegten Rettungsgrabung das erste Mal einen wichtigen Teil eines arpadenzeitlichen (10-13. Jh.) ungarischen Dorfes frei. In seinem Ausgrabungsbericht (ArchÉrt 1952, 1954) rekonstruierte er als Erster die Wohnhaustypen, die Wirtschaftsgebäude und die Siedlungsstruktur der ungarischen mittelalterlichen Dörfer, und wies auf die Veränderungen dieser bäuerlichen Siedlungen in der Zeit hin. Er vertiefte seine bis heute geltenden grundlegenden Beobachtungen in der Veröffentlichung über das freigelegte arpadenzeitliche Dorf in Kardoskút bei Orosháza (MÉRI 1964). Aufgrund der oben Gesagten kann István Méri mit Recht

für den Begründer der ungarischen mittelalterlichen archäologischen Dorfforschung gehalten werden.

In den Jahren zwischen 1953 und 1963 war er stellvertretender Abteilungsleiter, dann Abteilungsleiter der Mittelalterlichen Abteilung des Museums. Er nahm an der theoretischen und praktischen Bildung von Universitätsstudenten teil, führte zahlreiche bedeutende Ausgrabungen aus (Esztergom, Visegrád, Nagykanizsa, Klastrompusztá, Feldebrő), wodurch er hinsichtlich der Ausgrabungsmethoden schulbildend wurde. Für große monographische Zusammenfassungen hatte er keine Kraft mehr, aber seine gründlichen Aufsätze gelten bis heute als feste Meilensteine der ungarischen archäologischen Forschung des Mittelalters.

J. Kovalovszki

J. Kovalovszki
Budapest, Vécse u. 21/a
H-1124

